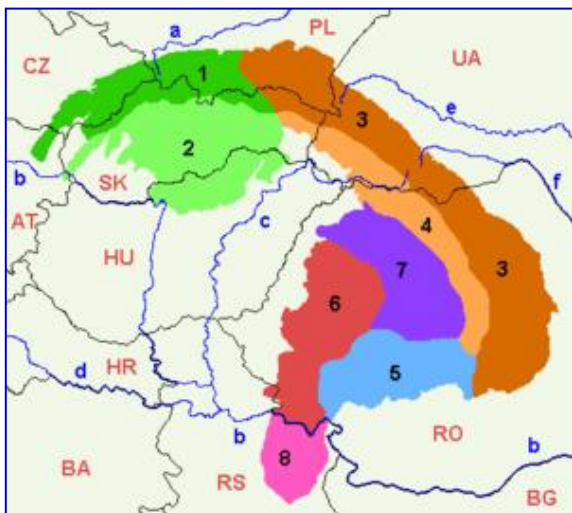

Kárpátok

A Kárpátok az Európai Központi Hegységrendszer 1500 km hosszúságú keleti része, Ausztriától Szerbiáig. A földrajztörténelem szerint újdíó harmadidőszakában gyűródött fel, az Eurázsiai-hegységrendszer tagja. Közrezárja a Kárpát-medencét.

A Kárpátok felosztása:

1. Északnyugati-Kárpátok külső vonulata
2. Északnyugati-Kárpátok belső vonulatai
3. Északkeleti-Kárpátok és Keleti-Kárpátok külső vonulata, Kárpátkanyar
4. Északkeleti-Kárpátok és Keleti-Kárpátok belső vonulata
5. Déli-Kárpátok
6. Nyugati-Kárpátok
7. Erdélyi-medence és Szilágyság
8. Szerb-Kárpátok

Földrajz

A Kárpátok Dévényi-kapunál kezdődik, hatalmas félkörben körbeveszi a Kárpát-medencét és Erdélyt, majd délnyugat felé haladva a Kazán-szorosnál ér véget. A hegység teljes hossza 1500 km, szélessége 12 és 500 km közötti, 190 ezer km² területet foglal el. Az Alpok után ez a legkiterjedtebb hegységrendszer Európában.

A Kárpátok egybefüggő hegylánc, de több különálló részre osztható. Csak néhány helyen lépi túl a 2500 m-es magasságot (Magas-Tátra: Gerlachfalvi-csúcs 2655 m – a legmagasabb pontja, Bucsecs-hegység, Fogarasi-havasok, Páring-hegység, Retyezát-hegység). Nincsenek gleccserek vagy állandóan hóval borított területek. A Kárpátokat a Duna választja el az Alpoktól és a Balkáni-hegységrendszertől. Az Alpokkal két ponton, az Alsó-ausztriai-szigethegységnél és a Lajta-hegységnél találkozik, Bécs közelében.

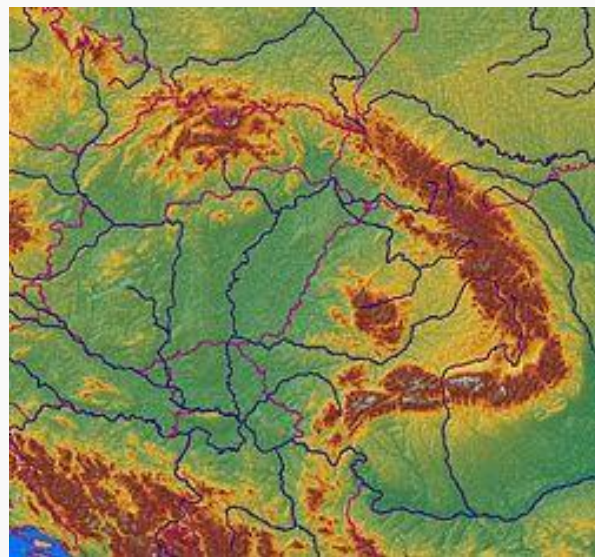
Magas-Tátra

Hely	Közép-Európa
<div> <div></div> Magyarország, <div></div> Románia, <div></div> Ukrajna, <div></div> Szerbia </div>	<div> <div></div> Ausztria, <div></div> Szlovákia, <div></div> Csehország, <div></div> Lengyelország, </div>
Hegység	Eurázsiai-hegységrendszer
Legmagasabb pont	Gerlachfalvi-csúcs (2655 m)
Típus	gyűródéses, vulkanikus

Elhelyezkedése

é. sz. 47° 00', k. h. 25° 30'

Térkép

A Kárpátok egy nagyobb összefüggő hegységrendszer alkot a Podóliai-hátsággal, illetve a Balkán-hegységgel és a Balkáni-hegységrendszer többi tagjával (Dinári-hegység, Velebitek stb.) ezt nevezik Kárpát-hegyvonulatrendszernek.

Képtár

Éghajlat

Éghajlata hegyvidéki, aminek kialakulásában döntő a táj tengerszint feletti magassága. Persze ezen belül éghajlata elég változatos. Ősztől tavaszig a medencékben és a völgyekben gyakori a köd, ugyanakkor a magaslatokon szikrázóan süt a nap. A Kárpát-medence és az Erdélyi-medence évi átlagos csapa-

dékmennyisége 600 milliméter, a Máramarosi-havasokban évi 1700 milliméter eső esik átlagosan. A Keleti-Kárpátok jellegzetes szele a "nemere".

Vízrajz

Az északra folyó Visztulát kivéve a Kárpátokból eredő folyók a Duna (mellékvizeivel együtt) és a Dnyeszter révén a Fekete-tenger vízgyűjtőmedencéjéhez tartoznak.

Ásványkincsei már számottevőbbek (szén, vas- és színesfémérc), folyóvizeinek ereje pedig lehetőséget nyújt elektromos áram termelésére, a legfontosabb vízerőmű a Vaskapu-szorosban épült. Ipara változatos, olyan ipari szempontból jelentős városok találhatók a hegység területén, mint Kassa és Brassó.

Növényzet

Majdnem 4000 magasabbrendű növényfajtaival, nagy kiterjedésű, vadregényes erdőségeivel, bennszülföldi és maradvány fajokban bővelkedő sziklai vegetációjával, lágjaival a Kárpátok botanikai szempontból Európa egyik legkülönlegesebb, legháborítatlanabb – és napjainkban sem tökéletesen feltárt – területe.

Állatvilág

A Kárpátok Európa fajokban leggazdagabb vidéke. Itt található a barna medve, a farkas és a hiúz legnagyobb állománya a kontinensen. A parlagi sas európai állományának közel fele a Kárpátokban él. Egy másik igen ritka faj az európai bölény, melyből alig 400 egyed él e területen. Ma a beltenyészet fenyegeti. Rendkívül veszélyeztetett faj a zerge is, amelyből körülbelül 300, és a jávorszarvas, amelyből körülbelül 100 egyed él a Kárpátokban.

A Kárpátok mint hegységrendszer

A kárpáti hegységív a földrajzi tájtagolás alapján, az alábbi fő részekre osztható. (Itt csak a legfontosabb hegységcsoportok szerepelnek. A hegységek részletes felsorolását lásd: A Kárpátok hegységeinek listája)

Északi-Kárpátok

Az Északi-Kárpátok a Kárpátok egész északi vonulatát magába foglalja. Ezt az óriási régiót többnyire a következő két területre bontják:

Északnyugati-Kárpátok

Az Északnyugati-Kárpátok a Keleti-Alpok északkeleti folytatásában a Hainburgi-rögtől a Tapoly völgyéig húzódik, a legszélesebb és egyben a legmagasabb Kárpát-szakasz – (Magas-Tátra: Gerlachfalvi-csúcs 2655 m). Geológiai szempontból a területén minden övezet igen szép kifejlődésű.

Szerkezetileg négy övezetre tagolódik, a homokkő vonulatra, a mészkő vonulatra, a kristályos vonulatra és a vulkáni vonulatra.

♣ Külső vonulat:

- ♠ Fehérkarpátok-régió
- ♠ Beszkidek
- ♠ Északi-Tátraalja

♣ Belső vonulat:

- ♠ Tátra-Fátra-vidék
- ♠ Selmeci-körhegység
- ♠ Gömör-Szepesi-érhegység
- ♠ Északi-középhegység

Északkeleti-Kárpátok

Az Északkeleti-Kárpátok a Tapoly völgyétől a Borsa-hágóig fut. Keskeny, egyszerű felépítésű, a flisövezet vonulatai és vulkánmaradványok uralják. A Kárpátok legalacsonyabb hegységszakasza (Má-

ramarosi-havasok: Hoverla, 2061 m, Csornohora (Feketebérc), 2026 m). A külső vonulat ukrainai-szlovákiai részét és a belső vonulatot gyakran Erdős-Kárpátoknak is nevezik.

Legnagyobb részét homokkő hegységek alkotják. Hágói évszázadok óta fontos átjárók (pl. Vereckei-hágó). Keskeny vonulataik között erednek a Tisza forrásai és az innen érkező folyók egyesüléséből születik a Bodrog is.

♣ Külső vonulat:

- ♠ Külső-Beszkidék vagy Keleti-Beszkidék
- ♠ Máramarosi-havasok

♣ Belső vonulat:

- ♠ Vihorlát–Gutin-hegyvidék

Keleti-Kárpátok

A Keleti-Kárpátok a Borsa-hágótól a Tömösi-hágóig, a Prahova völgyéig húzódik, igen színes, aprólékosan tagolt, közepes magasságú kárpáti rész, itt emelkedik a Kárpátok legmagasabb vulkánmaradványa (Kelemen-havasok Pietrosz 2102 m, régen: Teleki Pál csúcs), de a sűrű erdők borította vonulatok felett alpesi jellegű csúcsok is magasodnak (Radnai-havasok, Nagy-Pietrosz 2305 m, régen: Horthy Miklós csúcs).

♣ Külső vonulat:

- ♠ Bukovinai-Kárpátok,
- ♠ Moldvai-Kárpátok,
- ♠ Kárpátkanyar.

♣ Belső vonulat:

- ♠ Besztercei-havasok,
- ♠ Gyergyói-havasok-Tarkő-Naskalat-Csíki-havasok,
- ♠ Görgényi-havasok-Hargita-Háromszéki-havasok-Nemere-Bodzai-havasok-Szilón-Baj-Lóhavas-Nagykőhavas-Csukás,
- ♠ Bodoki-hegység-Baróti-hegység.

Déli-Kárpátok

A Déli-Kárpátok (Carpatii Meridionali) Prahova völgyétől a Temes-Cserna-Mehádia-árokig tart, a Kárpátok legegységesebb, legnagyobb átlagmagasságú szakasza, élesre faragott "várfala". Uralkodók a kristályos kőzetek (a vulkáni képződmények hiányoznak, a flis alárendelt). A Fogarasi-havasok hatalmas hegyláncában tetőzik a Moldoveanu (2544 m). A Déli-Kárpátokat átszelő völgyek és szorosok több csoportra osztják a hegyvonulatot:

- ♣ Bucsecs-csoport, ide tartozik a Bucsedzs, Leaota, Jézer-Papusa és a Királykő,
- ♣ Fogarasi-havasok csoportja,
- ♣ Páreng-csoport,
- ♣ Retyezát-csoport.

Nyugati-Kárpátok

Románia földrajzában Nyugati-Kárpátoknak (Carpatii Occidentali) nevezik az Erdélyi-medencét nyugatról határoló hegységvonulatot. Ennek három fő csoportja:

- ♣ Erdélyi-középhegység,
- ♣ Ruzska-havas,
- ♣ Bánsági-hegyvidék.

A Ruzska-havast és a Bánsági-hegyvidéket gyakran a Déli-Kárpátokhoz is sorolják. Mások a három nagy hegységcsoportot nem tartják a Kárpátok részének.

Szerb-Kárpátok

Szerb-Kárpátoknak (szerbül Karpatska Srbija) is nevezik a Szerb-érchegységet, amely a Bánsági-hegyvidék déli folytatását jelentő kelet-szerbiai középhegység a Dunától délre. A Szerb-Kárpátokat többnyire nem tartják a Kárpátok szerves részének.

